

RAPPORT UV ÖST 2001:18

ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING

En äldre boplats nära Mjärdevi bytomt

*RAÄ 224, Lambohov 2:20
Slaka socken, Linköpings kommun
Östergötland*

Dnr: 422-4252-2000

Bengt Elfstrand

RAPPORT UV ÖST 2001:18

ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING

En äldre boplats nära Mjärdevi bytomt

*RAÄ 224, Lambohov 2:20
Slaka socken, Linköpings kommun
Östergötland*

Dnr: 422-4252-2000

Bengt Elfstrand

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Järnvägsgatan 8, 582 22 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se/uv

Produktion och layout Britt Lundberg

Grafik Peter Zetterlund, Lars Östlin

Utskrift UV Öst, Linköping 2001

Kartor ur allmänt kartmaterial, ©Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

Kartorna i denna rapport är godkända för spridning ur sekretessynpunkt
Lantmäteriverket 2001-05-03

© 2001 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2001:18

ISSN 1404-0875

Innehåll

Inledning	5
Topografi och områdesbeskrivning	5
Fornlämningsmiljö	7
Målsättning och metod	8
Intentionerna bakom schaktplaceringarna	8
Undersökningsresultat	10
Fynden	10
Slutsats	10
Administrativa uppgifter	12
Referenser	12
Bilaga 1. Anläggnings- och schaktbeskrivningar	13
Bilaga 2. Fyndtabell	20
Bilaga 3. Naturvetenskapliga analyser	21

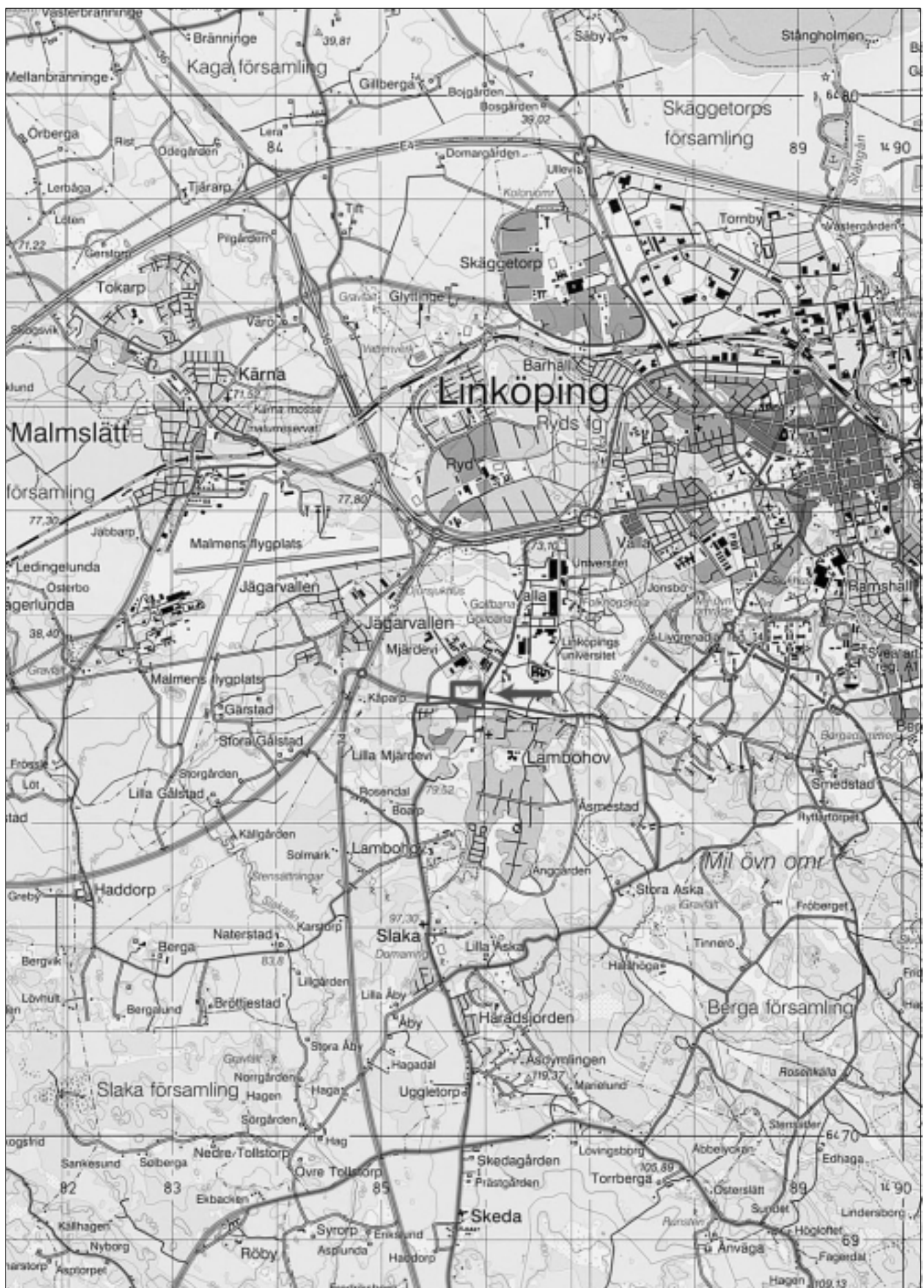

Fig 1. Utdrag ur Topografiska kartans blad Linköping 8F SO, 8F NO med förundersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Arkeologisk förundersökning

En äldre boplats nära Mjärdevi bytomt

Under sommaren 2000 utfördes en arkeologisk utredning inom fastigheten Lambohov 2:20 på grund av ett planerat husbygge med anslutande parkeringsplats. Vid undersökningstillfället upptäcktes ett kulturlager. Vid den efterföljande förundersökningen kunde det konstateras en förhistorisk boplats inom en 2500 m² stor yta. Boplatsen ligger i lermark på sluttningarna till en moräntunga som skjuter söderut från ett berg. I sökschakten framkom ett 30-tal anläggningar, främst stolphål, härदार och mörkfärgningar samt en avfallsgrop. Flera odlingslager med höga fosfatvärden ligger på kulturlagret. Krukskärvor, bränd lera, brända och obrända ben förekom liksom en del recenta fynd från bytomten som ligger norr om berget.

Inledning

Den arkeologiska förundersökningen kom till stånd efter det att ett nyupptäckt kulturlager påträffats vid en arkeologisk utredning sommaren år 2000 inom ett trädeslagt åkerområde som tillhört Mjärdevi by. Undersökningsområdet är numera registrerat i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister med nr 224 på fastigheten Lambohov 2:20 i Slaka socken, Linköpings kommun, Östergötland. Undersökningarna har föranletts av ett planerat husbygge för kontor med anslutande parkeringsplatser. Undersökningsområdet ligger sydväst om byggnaden på parkeringsplatsen. Ansvariga för kontorsbygget är S:t Kors Fastighets AB och Linköpings kommun stod för undersökningskostnaderna.

Den arkeologiska förundersökningen utfördes mellan den 13 – 17 november år 2000 med sammanlagt 185 m provschakt utlagda på strategiska ställen kring en mot söder utskjutande moräntunga inom ett 7000 m² stort område. På platsen kunde det konstateras en förhistorisk boplats och äldre odling.

Ansvarig för det arkeologiska fältarbetet var Bengt Elfstrand som också sammanställt rapporten. IT-ansvarig i fält var Annika Helander med Peter Zetterlund som supportbehjälplig för GIS. Det arkeologiska fältarbetet utfördes även av Katarina Österström. Förundersökningen har genomförts för att bedöma fornlämningens utbredning och karaktär.

Topografi och områdesbeskrivning

Förundersökningsområdet är beläget i övergången mellan slättbygd och mellanbygd. Den närmaste omgivningen kännetecknades av ett flackt landskap med uppstickande impediment och bergshöjder innan området tätbebyggdes. Kring bergen förekommer det en krans av delvis ytsorterade moränjordar som använts för odling och bosättning under förhistorisk tid. De flacka markpartierna runtomkring moränen domineras helt av ett ytinslag av dunglera som är svårbrukad (Johansson, Gorbatshev 1973 s 49) utan tyngre redskap. Lättbrukade moiga jordar förekommer på sluttningarna av den isälvsomorän som löper förbi ca 800 m väster om Mjärdevi ner mot Lambohov. Förundersökningsområdet ligger intill ett 200x100 m stort och 10 m högt berg på vars norra sida Mjärdevi gamla bytomt ligger. Vid bergets sydvästra hörn utgår rakt söderut en några meter hög moräntunga, ca 50 m lång, med ansamlingar av stenblock på dess krön. Moräntungans sluttningar övergår i styv dunglera. Huvudsakligast på östra sidan om moräntungan

Fig 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 47, 8F 4h Slaka med förundersökningsområdet och omgivande fornlämningar markerade. Skala 1:10 000.

ligger den nyupptäckta boplatsen i dungleran. Större delen av omgivningen är idag tätbebyggt område, utom den igenlagda åkern söder och nordost om Mjärdeviberget. Mellan bergets södra kant och boplatsen löper idag en gång- och cykelväg. Väster om berget ligger grunden kvar efter en stor lada som tillhört en av gårdarna till Mjärdevi by. Närmaste impediment ligger 200 m österut i kv Intellectet där Mjärdevi Västergård legat.

Fornlämningsmiljö

I området Lambohov – Slaka finns ett betydande antal gravar och boplatzlämningar som kan dateras framför allt till järnålder. Ett flertal arkeologiska undersökningar har också skett i området. Ca 300 m sydöst om platsen undersöktes 1978 – 79 RAÄ 73 och 74 (Fernholm 1983 s 93). Vid inventeringen 1945 registrerades vid RAÄ 73 två runda stensättningar och vid RAÄ 74 en osäker stensättning. Den arkeologiska undersökningen resulterade i ett flertal boplatzlämningar, bestående av skärvestenshögar, härdar, kokgropar och ett hus med två rader av takbärande stolpar som har varit minst 15x4 m stort. Boplatsen kan dateras till förromersk yngre romersk järnålder. Vid undersökningen påträffades även gravar från yngre järnålder.

De gravfältundersökningar som skett i närheten av Lambohavs gård visar på en kraftig dominans av gravar från romersk järnålder och även några från folkvandringstid. Vid RAÄ 57 – 58 undersöktes 39 stensättningar (Nilsson 1974) och söder därom låg det undersökta gravfältet RAÄ 128 som innehöll 35 gravar (Nilsson 1974). Ca 200 m söder om dessa undersöktes 1970 22 gravar vid RAÄ 54 (Nilsson 1975). Flera av dessa gravar utgjordes av kvadratiska stensättningar av äldre järnålderskaraktär som också förekommer spridda i ensaka exemplar på flera andra ställen (RAÄ 59, 130, 139 och 158). Även de större gravfälten som ligger kvar i omgivningen har övervägande gravar av äldre järnålderskaraktär, som resta stenar och flacka runda stensättningar (RAÄ 55, 86 och 87).

Ett antal boplatser från äldre järnåldern undersöktes 1990 söder om det aktuella exploateringsområdet (Larsson 1993). Den närmaste låg enbart 250 m därifrån (RAÄ 251) och har daterats till förromersk järnålder. Här dokumenterades tre gravar, två husgrunder och aktivitetsytor runt omkring, bestående av härdar, stolphål, en ugn, en brunn och skärvestensförekomster samt ett kulturlager som förflyttats nedför sluttningen och sannolikt använts som en samtida odlingsyta till boplatsen. Detta lager och dess topografiska läge påminner starkt om det som påträffats inom den aktuella exploateringsytan. Ett långhus (RAÄ 252, Larsson 1993 s 25 ff) från samma tid som RAÄ 251 låg några 100 m söder om detta. Den förmodade utkanten av ett svärdaterat boplatsområde (RAÄ 253) undersöktes sydöst om långhuset och innehöll stolphål, härdar och en skärvestenshög. Ett boplatsområde (RAÄ 254) har också påträffats väster om dessa. Vid en förundersökning framkom 166 anläggningar som kunde ¹⁴C-dateras till sen romersk järnålder (Larsson 1990). De flesta bosättningarna som undersökts har daterats till äldre järnålder och med enstaka dateringar upp i folkvandringstid. De yngre boplatserna är ännu ej påträffade men ligger med stor sannolikhet under de medeltida bytomterna. Namnet Mjärdevi antyder en kult- och offerplats för guddomen Njörd redan under äldre järnålder (Elgqvist 1952 s 155). Mjärdevi bytomt har med största sannolikhet legat på samma plats sedan medeltid, åtminstone sedan 1693, enligt en arealavmätning över Mjärdevi (Lantmäteriet, Slaka 5). Under medeltiden var byn på 4 gårdar ett prebende (Almquist 1947 s 929).

Den fosfatkartering som gjordes 1988 över Mjärdevi och Lambohov visade jämförelsevis höga värden vid exploateringsområdet där det som högst var 103 P^o och på bytomten norr om berget gick värdena upp till 239 P^o. På lermarkerna runt omkring förhöjningarna sjönk värdena under 40 P^o, vilket visar tydliga aktiviteter inom den berörda ytan (Skjöldebrand 1993, se fosfatkarta). På 1693 års karta är det aktuella området markerat med åkertegar och söder om dessa en härdvall. De höga fosfatvärdena och odlingen har bekräftats genom utredningsundersökningen som utfördes under sommaren år 2000.

Målsättning och metod

Huvudmålsättningen är att förundersökningsresultatet skall ligga till grund för bedömningen av de insatser som behövs vid slutundersökningen. Fornlämningens karaktär, utbredning och potential skall framgå av förundersökningsresultatet. Provtagningar för analyser togs för att få en detaljfrågor besvarade såsom artificiella jorfförflyttningar, boplatsens ålder och eventuella samband med omgivningen som exempelvis bytomten.

För detta ändamål drogs provschakt på strategiskt utvalda ställen. Några lades ut på moräntungans krön för att jämföra anläggningstätheten i den blockrika moränmarken med den slätare sluttningen av lera där också några schakt drogs. Ett schakt togs upp nedanför sluttnigen där marken planade ut för att se om odling dragit ner jordmassor från sluttningen och boplatsens begränsning åt det hållet. Schakten längre norrut och väster om berget var avsedda för begränsningen av den äldre boplatsen och om det kunde finnas lämningar från bytomten där.

Schakten maskingrävdes i etapper för att olika lager skulle kunna fastställas och eventuella fynd och anläggningar kunna tas i rätt nivåläge och lager. Schakten dokumenterades ner till den naturliga botten. I några fall återupptogs de gamla schakten från utredningen för att minimera ingreppen före slutundersökningen. Samtliga fynd som observerades tillvaratogs, dock inte recenta fynd om de inte hade en betydelse för bedömningen av lagrens påverkan av sentida ingrepp. En fjärdedel av en anläggning undersöktes i avsikt att klassificera en del av de som kallas mörkfärgningar. Ingen av de övriga anläggningarna har undersökts utan rensades bara fram så att det kunde fastställas vilken anläggningskategori de tillhörde. De utredningsschakt som låg inom förundersökningsområdet mättes också in så att tidigare undersökningsresultat kunde jämföras i fält.

Schakt, anläggningar, fynd, prover, övriga begränsningar och naturformationer har mätts in med geodimeter och överförts till programmet Intrasis. I övrigt utfördes dokumentationen genom traditionella metoder som beskrivningar, fotografering, registrering och detaljritning för hand. Schakten och anläggningarna är redovisade i nummerordning i rapporten. Schakten har grävts med grävmaskin och anläggningarna rensades fram med skårslev. Ingreppet i en anläggning skedde också på traditionellt vis för hand. Samtliga schakt lades igen efter undersökningen.

Intentionerna bakom schaktplaceringarna

Den nyupptäckta boplatsen ligger på och omkring den moräntunga som skjuter ut mot söder från Mjärdeviberget. Berget i sin tur skiljer bytomten från boplatsen, utom på den västra sidan där en av gårdarnas lada legat åtminstone under sen tid. På västra sidan om berget är idag en anlagd gräsmatta i parkmark. Ett schakt togs upp här intill berget (schakt 1169) för att se orsaken till att bergssidan är eldskadad troligtvis genom tillmakning. På samma sida om berget drogs ytterligare ett schakt intill bergskanten (schakt 1165) där det bildar en nästan lodrät vägg. Avsikten var att finna keramik som ibland kan uppträda intill berg i kultiska sammanhang och i detta fall på grund av vi-namnet som antyder en offerplats under förhistorisk tid. Ett schakt lades i ladugrunden (schakt 1141) för att konstatera ev kulturlager under grunden. Schakten som drogs från moräntungans krön och ut i västsluttningen till denna (schakt 1111) var för att få en uppfattning om markskadorna där, eftersom en väg finns markerad på kartorna på den sidan om tungan och även hur anläggningstätheten kunde gestalta sig på den sidan om moränen. Av samma orsak drogs schakten från moräntungan och rakt österut (schakt 520) så att också boplatsens begränsning framträdde åt det hållet. Ett schakt på östra sidan i nord – syd återupptogs från utredningsundersökningen (schakt 706), så att begränsningen på boplatsen skulle framträda mot söder. Det sydöstligaste schaktet på undersökningsområdet (schakt 779) där lermarkssluttningen planade ut förmodades ligga utanför den egentliga boplatsen men innehöll flera ärjlagre ovanpå varandra. De schakt som ligger närmast gång- och cykelvägen och berget i norr (schakt 698 och 1145) var avsedda att utröna boplatsens begränsning åt detta håll. Schaktet som togs upp längst i nordost (schakt 1177) omfattade ett topografiskt intressant område med skarpa sluttningar, stenblock på rad m m som kunde vara orsakat av mänsklig verksamhet.

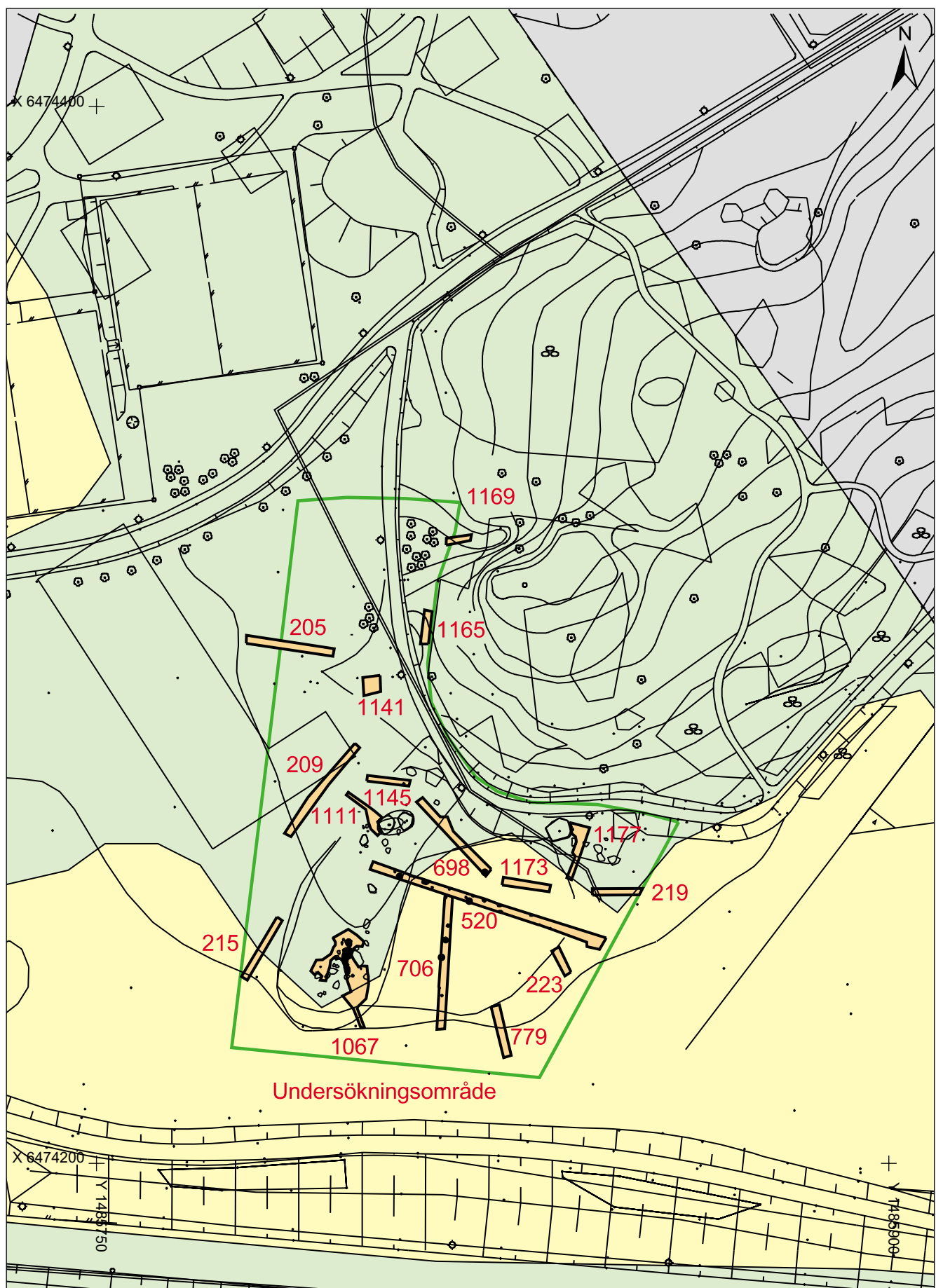

Fig 3. Utdrag ur Kommunlantmäteriets grundplan över exploateringsområdet med förundersökningsytan markerad. De numererade provschakten och förra bebyggelsen till Mellangården och Krongården i Mjärdevi bytomt nordväst om berget har också markerats. Skala 1:1000.

Undersökningens resultat

Sammanlagt noterades 30 anläggningar som huvudsakligast är koncentrerade på östslutningen av höjdtungan i schakten 520 och 706. Av dessa var 10 st stolphål, 10 st mörkfärgningar, 7 st härdar och en avfallsgrop. Det framkom också en anläggning som ej hann klassificeras på grund av vattentillflöde och en utgörs av en sentida störning. Förutom koncentrationen av anläggningar på östslutningen påträffades en härd (A1189 i schakt 1177) i nordöstra delen av undersökningsområdet invid ett stort stenblock. Avfallsgropen A855 och två mörkfärgningar (A799 och 1030) samt störningen (A1041) ligger på krönet av den blockrika moräntungan i schakt 1067. Ovanpå anläggningarna i östslutningen och tillsammans med dessa ligger kulturlagret (A694) strax ovanför markbotten. Lagrets utbredning mot väster är delvis oklart. Kulturlagret täcks i sin tur av ett – två ärjskikt som innehåller både recenta- och förhistoriska fynd. Ärjskikten täcker en större yta än kulturlagret, speciellt i sydöstra delen av undersökningsområdet. Schakten (S1141, 1165 och 1169) väster om berget vid gräsmattan och i husgrunden innehöll inga anläggningar eller fynd.

Fynden

Ett antal fynd tillvaratogs i anläggningarna, kulturlagret och ärjskikten. Även några lösfynd var spridda i schakten. Vissa fyndkategorier var överrepresenterade som obrända ben och bränd lera. Den sistnämnda kategorin tillvaratogs inte utan ligger kvar i fyllnadsmassorna i schakten, utom två lerfragment som gick att närmare identifiera som speciella fynd. Det ena är en liten bit av en trolig vävtyngd (F9) och den andra efter en ugnsvägg (F3). I övrigt påträffades några krukskärvor (F7, 8 och 10) som låg spridda över området i kulturlagret (A694) och en (F6) framkom i avfallsgropen A855 där det också påträffades ett kvartsavslag (F2). Fyra kvartsavslag (F5) låg också i fyllnadsmassorna i det igenfyllda utredningsschaktet S1173 strax norr om boplatsens centrala del. Ett bränt ben (F19) registrerades från stolphålet A600 i botten på schakt 520. Den största koncentrationen av obrända ben (F30 och 31) tillvaratogs på ytan och i den delen av avfallsgropen A855 som grävdes ut. De övriga obrända benen förekom i schakt 706 både i kulturlagret A694 och ovanför i ärjskiktet (F17, 22, 23 och 25). I schakt 520 låg de flesta benen i det mörkare ärjskiktet ovanför kulturlagret (F1, 18, 20, 24, 28 och 29), men även i kulturlagret A694 därunder, påträffades obrända ben (F27), liksom i en av härdarna (A669) i botten (F26). Några obrända ben (F4) låg också i det mörkare ärjskiktet i schakt 779 i sydöstra delen utanför det egentliga kulturlagerområdet. I ytan på avfallsgropen A855, i det som kallas kulturlagret A694, upptogs även två bitar yngre glaserat rödgods, en brodd av järn (F11) samt ett borrhål (F12). Ytterligare uppgifter om fynden, se tabell i bilaga 2.

Slutsats

Förundersökningen resulterade i att de indikationer på en boplats som kom fram vid en utredning kunde verifieras. Inom den 7000 m² stora förundersökningsytan kunde boplatsen begränsas inom ett 2500 m² stort område kring en utskjutande blockrik moräntunga söder om Mjärdeviberget vid bytomten. Området väster om berget och norr om gång- och cykelvägen innehöll inga förhistoriska eller medeltida lämningar. Dock ligger en grund efter en ladugård strax söder om gång- och cykelvägen. Denna är markerad på kartorna.

Den förhistoriska boplatsens kulturlager kunde avgränsas inom en 55x47 m stor yta som ligger på moräntungan och i östslutningen till denna på lermark. Kulturlagret överlagras av några ärjskikt som kan vara samtida eller något yngre. Åtminstone två bebyggelsefaser kan urskiljas eftersom några anläggningar ligger i och fortsätter under detta och övriga anläggningar finns bara under kulturlagret och verkar delvis förstörda av detta. Jordförflyttningarna inom undersökningsområdet visar på ett komplicerat samspel mellan odling och bosättning. Fosfatvärdena pekar åt samma håll där det högsta värdet förekommer i det mellersta ärjskiktet ovanför kulturlagret i schakt 520 och bottenärjskiktet i schakt 779 öster om kulturlagret ligger närmast i värde till

kulturlagret. Detta kan tyda på att lagren i omgångar förskjutits österut nedför sluttningen på grund av ärjningen. Hur dessa faktorer förhåller sig i tiden har ännu ej klargjorts. Sammanlagt 30 anläggningar framkom i schakten med en koncentration i östsluttningen. De ganska väl ansamlade stolphälen i schakten 520 och 706 talar för en byggnad eller möjligen två som vardera representerar två byggnadsstadier på platsen. Härden 669, mörkfärgningen 655 och stolphälen 558 och 621 som delvis ligger i kulturlagret och inte bara under talar för detta. Boplatsens relation till de näraliggande boplatserna som undersökts vid olika tillfällen i området är av stor vikt för helhetsbedömningen av markutnyttjandet kring Mjärdevi och Lambohov under järnåldern. Detta är än så länge det enda stället tillsammans med Tornbyområdet där en sådan jämförelse kan göras i Linköpingsområdet. Om det finns någon områdeskontinuitet mellan undersökningsytans aktiviteter och Mjärdevi bytomt är också av stort värde.

Av de fynd som kom fram vid förundersökningen är det jämförelsevis stora antalet av obrända ben anmärkningsvärt. Det skulle kunna vara senare nerplöjt benavfall men det förefaller föga troligt eftersom det inte uppträder i ytan utan mest i mellanärjskiktet och i kulturlagret samt i bottenhärden A669. Benen torde därför vara samtida med den förhistoriska boplatserna. De övriga fynden är tämligen allmängiltiga för en järnåldersboplatser. Kvartsavslagen (F2 och F5) kan vara från stenåldern och i så fall från ca 7000 f Kr mesolitisk tid om aktiviteten förutsätts varit strandbunden (nu 73 – 74 m ö h). Det finns också en möjlighet att kvartsen använts som flussmedel vid en järnframställning till husbehov på platsen, eftersom det även finns ett fragment av en ugnsvägg (F3). Dessa två hypoteser om kvartsens funktion kräver en noggrannare undersökning.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att inom den 2500 m² stora ytan med förhistoriska lämningar innehåller ett bottenskikt nedgrävda stolphäl, anlagda härdar och mörkfärgningar från förromersk järnålder som överlagrats av ett kulturlager från sen romersk järnålder – folkvandringstid med några anläggningar från samma tid nedgrävda genom kulturlagret. Ovanpå kulturlagret förekommer delvis minst två ärjskikt varav det ena har högre fosfatvärden än kulturlagret och innehåller förhistoriska fynd. Ärjskiktet täcker en större yta än kulturlagret. Obrända ben förekommer i alla lager i jämförelsevis riklig mängd i förhållande till andra boplatser från samma tid inom Linköpingsområdet. Kvartsavslag kan tyda på en mesolitisk aktivitet då området var strandbundet till havsnivån.

Linköping i februari 2001

Bengt Elfstrand

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 422-4252-2000.

Länsstyrelsens dnr och beslutsdatum: 220-8573-00, 2000-11-23.

Projektnummer: 1520301.

Undersökningstid: 13 – 17 november 2000.

Projektgrupp: Bengt Elfstrand (projektledare), Annika Helander (dataansvarig i fält), Peter Zetterlund (GIS-ansvarig), Katarina Österström (amanuens).

Exploateringsyta: 7000 m².

Läge: Ekonomiska kartan 085 47, x6474, 26 y1485,85

Koordinatsystem: Rikets RT 90.

Höjdsystem: Linköpings lokala.

Arkiv: Dokumentationshandlingar förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm. Foto Unr 3617:1 – 8.

Fynd: Fynden är inlämnade till Statens Historiska Museum (SHM), Stockholm.

Referenser

Almquist, J. A. 1947. Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden. Tredje delen, Östergötland.

Band 2 säterier. Skrifter utgivna av Svenska Riksarkivet. Stockholm.

Elgqvist, E. 1952. Studier rörande Njordkultens spridning bland de nordiska folken. Lund.

Fernholm, R. 1983. Slaka socken, Mjärdevi 12:1, fornlämning 74 – 75. Arkeologi i Sverige 1979 (red A Modig). RAÄ Rapport 1983:2. Stockholm.

Johansson, H. G., Gorbatshev, R. 1973. Beskrivning till geologiska kartbladet, Linköping SO. SGU serie Ae nr 13. Stockholm.

Larsson, M. 1993. Arkeologisk undersökning, Lambohov, RAÄ 251 – 253, Slaka socken, Östergötland. RAÄ Rapport, UV Linköping. Linköping.

Nilsson, C. 1974. Arkeologisk undersökning 1968 – 69. Fornlämning 57 och nyupptäckt gravfält, Lambohov 1:1, Slaka socken, Östergötland. RAÄ Rapport UV B 7. Stockholm.

Nilsson, C. 1975. Fornlämning 54, gravfält, Lambohov, Boarp, Slaka socken, Östergötland. RAÄ Rapport UV B 22. Stockholm.

Skjöldebrand, M. 1993. Fosfatkartering I och II. Mjärdevi industriområde. Östergötland, Linköpings kommun, Slaka socken. RAÄ Rapport UV Linköping. Linköping.

Otryckta källor

Larsson, M. 1990. Arkeologisk utredning och förundersökning. Fornlämning 254, Lambohov, Slaka socken, Östergötland. Rapport ATA Dnr 3613/90.

Lantmäterikartor och akter från Lantmäteriet i Linköping. Slaka 5.

Fältkarta för fosfatkartering över Mjärdevi, UV Öst, Linköping.

Bilaga 1. Anläggnings- och schaktbeskrivningar

Schakt 205

x298 y778

Från utredning.

Schakt 209

x262 y785

Från utredning.

Schakt 215

x235 y777

Från utredning.

Schakt 219

x250 y843

Från utredning.

Schakt 223

x236 y838

Från utredning.

Schakt 520

x256 y801

Marken sluttar mot öster. Schaktet som är 42 m långt går i öst – väst. Det börjar i väster på höjdtungans krön. Lagren ner till schaktbotten var tillsammans 0,35 m tjocka i schaktets ändrar samt mitt på upp till 0,45 m. Gemensamt för hela schaktet var ett 0,15 m tj ytskikt av mörkgrå myllblandad lera som utgör det senaste plöjskiktet och därunder ligger ett 0,20 m tj lager av mörkgrå styv lera med enstaka skärvstenar i samt med kolsplitter, små bitar bränd lera och enstaka obrända ben. I de övre delarna av detta lager finns också inslag av porslin och tegel. Under detta heltäckande lager ligger ett svagt ljusare grått lager (se schakt 694) med inslag av grus ibland och där flera av anläggningarna började innan de fortsatte ner i markbotten under. Det undre lagret försvann 8 m från den östra schaktkanten. I bottenlagret låg obrända ben, bränd lera, kol och enstaka skärvstenar. Mitt på schaktet där det är som djupast kunde det skönjas ett tredje lager. 16 anläggningar i form av härदार stolphål och mörkfärgningar framkom i schaktet. Botten består av gul/gulgrå lera.

A526 Stolphål?

x255 y806, S520

Under ett 0,35 m tj mörkgrått lerlager i brungula bottenleran. En ansamling av 4 st 0,09 – 0,17 m st stenar, varav en skörbränd. Dessa ligger tätt intill varandra i en svag mörkfärgning som är i det närmaste rund.

A539 Mörkfärgning

x254 y807, S520

Under ett 0,40 m tj lerlager som är mörkgrått och börjar framträda där det blir gul lerbotten. Mörkfärgningen är rund och ca 0,30 m i diam samt består av grå lera uppblandad med kolsplitter. Den har en plan botten och är ca 0,02 m tj.

A540 Härd

x254 y809, S520

Under ett 0,30 m tj mörkgrått lerlager i den grågula botten. Den består av ca 6 synliga sotiga skärvstenar som ligger tätt ihop med kolsplitter och svaga sotfläckar runtom. Skärvstenen 0,10 – 0,05 m stora.

A551 Stolphål

x254 y810, S520

0,30 m under markytan i och under ett mörkgrått lerlager (kulturlager A694) nära den ljusare lerbotten. Ej helt framtaget men är förmodligen runt. I dess yta syntes 3 st ca 0,08 m st stenar i en halvcirkel runt en stenfri mitt som är 0,15 m i diam.

A558 Härd

x253 y812, S520

I och under ett 0,30 m tj mörkgrått lerlager (kulturlager A694) nära markbotten av gulgrå lera. Endast halva härdens yta är framtagen. Den syntes som en halvrund 1,40x0,90 m stor sotig fläck med 0,05 – 0,20 m st skärviga och skörbrända stenar mest utmed härdens skarpt avtecknade sotkant.

A577 Stolphål

x252 y813, S520

Under ett mörkgrått lerlager (kulturlager A694) ca 0,30 m dj. Stolphålet är 0,30 m i diam och runt. Det syns i ytan som en mörkare fläck med fem st 0,05 – 0,13 m st skörbrända stenar i en ansamling. Norr och söder om anläggningen finns också enstaka skörbrända stenar.

A588 Stolphål

x252 y816, S520

Under ett 0,35 m tj mörkgrått lerlager. Framtagen till hälften. En halvrund mörkfärgning 0,60 m st i den ljusare bottenleran. I anläggningsytan syntes 7 st 0,05 – 0,15 m st skarpkantade stenar.

A600 Stolphål

x250 y820, S520

Under ett 0,30 m tj grått lerlager (kulturlager A694) i den grågula bottenleran. Den syntes som en 0,25 m st rund fläck av mörk myllblandad lera med tre 0,05 – 0,22 m st stenar i en ansamling i anläggningsytans centrum.

A612 Mörkfärgning

x250 y821, S520

Under ett 0,40m tj lager av mörkgrå lera (kulturlager A694) i den gulgråa lerbotten. Halva anläggningsytan framtagen. Den syntes som en halvrund fläck med svag sotfärgning och kolsplitter samt enstaka små bitar bränd lera i

A621 Stolphål

x251 y820, S520

Under ett 0,30 m tj grått lerlager (kulturlager A694). Anläggningsytan kom fram i kulturlagrets undre skikt nära markbotten och fortsatte ner i denna. Stolphålet är ej helt framtaget och syntes som en 0,20x0,35 m st halvrund något mörkare fläck med en ansamling i mitten med 0,05 m st skärviga stenar i anläggningens yta. I kulturlagret runtom anläggningen låg små förekomster av bränd lera.

A630 Mörkfärgning

x249 y820, S520

Under ett 0,40 m tj mörkgrått lerlager (kulturlager) i markbotten av grågul lera. En oregelbunden 0,30x0,50 m st fläck av kolsplitter med tre 0,03 – 0,05 m st skärvstenar i västra delen av anläggningen i en mycket svag mörkfärgning. Troligtvis en härdbotten.

A631 Mörkfärgning

x249 y823, S520

Under ett 0,45 m tj lager av mörkgrå lera (kulturlager A694) i den gulgråa bottenleran ligger en 0,70x0,75 m st närmast rund mörkt grå fläck med kolsplitter i, jämnt spritt över hela ytan. Även mycket glest med små bitar bränd lera förekom. Anläggningen var ej helt framtagen vid förundersökningen.

A645 Mörkfärgning

x248 y826, S520

Under ett 0,35 m tj lager av mörkgrå lera (kulturlager A694) i övergången till den ljusare botten av lera. Mörkfärgningen var framtagen till hälften. Den syntes därför som en halvrund 0,60x0,90 m st mörk fläck av mörkgrå lera med inslag av kolsplitter, bränd lera och några obrända ben.

A655 Mörkfärgning

x247 y826, S520

I och under ett 0,25 m tj mörkgrått lerlager (kulturlager A694) ner i den ljusare botten. Bara halva anläggningen är framtagen i ytan. Den syntes som en halvrund 0,30x0,50 m st grå lerfläck som även syntes som gråare i schaktväggen ovanför den framtagna anläggningsytan vilket visar att den stuckits ner i kulturlagret. I mörkfärgningen låg F664.

A669 Härd

x247 y832, S520

0,35 m under markytan i botten på det mörkgråa lerlagret (kulturlager A694). Härden var ej helt framtagen i schaktet. Den syntes som en halvrund 0,65x0,40 m st mörkare fläck med kolsplitter och en sotstrimma ovanför härden i schaktkanten. I mörkfärgningen låg små skärvstenar och små bitar bränd lera. I härden låg F679.

A680 Stolphål

x245 y833, S520

Under ett 0,30 m tj lager av grå lera i nästan styv lera nära den ljusare lerbotten. Stolphålet framtoogs ej helt och syntes som en halvrund mycket svagt mörkare fläck som förmodligen är rund och 0,30 m i diam samt med tre 0,05 – 0,15 m st stenar, varav två är skärviga tätt intill varandra i anläggningens mitt.

A686 Mörkfärgning

x244 y835, S520

Under ett 0,25 m tj grått lerlager i den ljusare markbotten. Den var endast framtagen till hälften. Den syntes på ytan som en mörkgrå halvrund 0,35x0,50 m st grå fläck med kolsplitter och en synlig skärvsten.

A694 Kulturlager

x243 y839, S520, 706, 1067, 1111, 1145 och G1223

Ett kulturlager ca 55x47 m st som ligger på moräntungan och i östsluttningen. Lagret vilar direkt på markbotten och börjar direkt under torven på moräntungans krön men täcks i östsluttningen av 1 – 2 ärjskikt. Kulturlagret varierar mellan 0,15 – 0,35 m i tjocklek, dock mest 0,20 m. En del av anläggningarna i öster ligger i och under kulturlagret, medan de övriga finns under detta. Lagret utgöres av grusig ljusgrå lera med inslag av fynd och skärvsten. På moräntungan utgöres det fyndförande kulturlagret av ett mörkare lerigt lager med inslag av bränd lera och skärvsten.

Schakt 698

x268 y810

Schaktet är upptaget nära berget och en gång- och cykelbana i norr. Det löper mot sydost i östsluttningen till höjdtungan. Överst är det ett 0,15 m tj torvskikt som vilar på ett 0,20 m tj grått svagt grusigt lerlager med kolsplitter i (se lager 694). I öster överlagrar detta skikt ett annat mörkgrått 0,15 m tj skikt av lera som i sin tur överlagrar ett 0,10 m ljusare lerskikt. I östligaste änden syns bara ett mörkgått 0,20 m tj lerskikt där det ligger en härd i botten på skiktet ovanför den gula lerbotten.

A705 Härd

x255 y823, S698

Under ett 0,30 m tj mörkgrått lerlager (kulturlager) med kolsplitter i ytan i ett svagt mörkfärgat 0,40x0,70 m stort halvrunt område. Halva härden är ej framtagen. Den är förmodligen rund. I den västra delen finns skärvsten och sotfläckar i ytan.

Schakt 706

x225 y814

Från utredningen återupptaget schakt. Schaktet drogs ca 10 m öster om höjdtungan i fd åker i sydsluttning. Schaktet är 25 m l och löper i nord – syd samt utgår i norr från schakt 520. I hela schaktet är det överst ett 0,20 m tj mörkgrått myllblandat lerlager som innehåller tegel, enstaka rödgods, obrända ben m m. Under detta skikt finns ett lager av mörkgrå lera som är 0,20 m tj i norr men som tunnas ut och försvinner mitt på schaktet där endast det översta skiktet finns men återkommer inom en ca 5 m lång sträcka i ett tunnare lager ca 4 m norr om den södra schaktändan. I detta sydligaste parti har detta undre lager förstörts av sentida plöjning och andra aktiviteter. I det undre lagret av mörkgrå lera (se lager 694) finns på båda ställena inslag av enstaka skärvstenar, kolsplitter, enstaka bitar bränd lera och en krukskärva. Under lagren i den gula/grågula lerbotten ligger 7 anläggningar bestående av stolphål, en härd, en mörkfärgning och en oklassificerad (på grund av snabb regnvattentillförsel).

A715 Stolphål

x231 y815, S706

Anläggningen ligger under ett 0,20 m tj grått lerlager i markbotten. Stolphålet syntes som en svagt gråare 0,40 m i diam rund lerfläck. I dess yta inom ett 0,30 m st område ligger 9 st 0,05 – 0,15 m st skärvstenar och skörbrända stenar.

A727 Stolphål?

x233 y815, S706

Under ett 0,30 m tj grått lerlager (kulturlager A694) i den ljusare markbotten. Togs ej fram helt och syntes därför som en halvrund 0,15x0,35 m st svag mörkfärgning med två st 0,10 m st skörbrända stenar i anläggningsytan.

A734 Anläggning

x239 y815, S706

Id-punkt under vatten ej identifierbar. En anläggning.

A735 Härd?

x242 y816, S706

Under ett 0,20 m tj lerlager nära markbotten. Den syntes i ytan som en 0,70 m i diam stor rund mörkfärgning med kolsplitter. Nära centrum i anläggningen ligger en 0,20 m st rundad sten. Nordväst om härden? ligger två 0,05 m st skärvstenar.

A753 Hård

x245 y816, S706

Under ett 0,20 m tj grått lerlager i den ljusare markbotten. Den syntes som en rund sotsvart fläck med enstaka små (0,01 – 0,02 m st) skärvstenar, tillsammans med kolsplitter. Norr om anläggningen ligger en 0,10 m st skörbränd sten.

A769 Stolphål

x250 y816, S706

Under ett mörkgrått 0,40 m tj lerlager (kulturlager A694) och syntes som en 0,45 m i diam rund mörkfärgning i den ljusare markbotten med 4 st 0,05 – 0,15 m st skärviga stenar i anläggningsytan inom ett 0,35 m st område. En liten del av stolphålet fortsätter in i västra schaktväggen.

Schakt 779

x220 y826

Schaktet togs upp i sydöstra hörnet av undersökningsområdet i åkern. Den ligger i sydostsluttning och togs upp i riktning sydsydost – nordnordväst och är 9 m l. Överst är det ett grynigt 0,20 m tj plöjskikt av myllblandad lera med enstaka skärvstenar, små tegelbitar och en porslinsbit i. Under detta finns ett lager som varierar mellan 0,15 och 0,30 m i tj beroende på att det följer botten-topografin som är gropig. Detta undre lager består av grå/svartgrå kompakt lera med inslag av enstaka bitar bränd lera, obrända ben och skärvstenar. Förmodligen ett odlingslager bestående av nedärjade kulturlager.

A799 Mörkfärgning? med skärvsten

x241 y798, S1067

På krönet av den blockrika landtungan på impedimentet med röjsten. Den är rund till formen och 1,40 m i diam. I norra delen finns två större stenar, 0,50 respektive 0,80 m stora. Mörkfärgningens fyllning på ytan består av gråbrun humös silt med kol och sot. I ytan syntes en tät skärvstenspackning i den sydöstra delen.

A855 Avfallsgrop

x239 y797, S1067

På krönet av landtungan södra del bland block under ett 0,20 m tj torvskikt. I sydväst var den delvis täckt med röjningssten. Den var 2,40 m l och 1,5 m br samt oregelbunden med mörkgrå silt uppblandad med sot och kolsplitter samt skörbrända stenar. En stickprovsgrävning 0,45 m djupt (ej grävd till botten) gjordes i mörkfärgningen som visade sig vara en grop med tunna skiktvisa lager varav ett i södra delen som var kraftigt sotfärgat. I botten i södra kanten låg flata stenar 0,5 – 0,8 m stora. Gropen var fylld med kraftigt humös mörkgrå silt med skörbrända och rundade stenar samt en krukskärva i ytan och med bränd lera, obrända ben, kolsplitter och sot i de tunna skikten. Trolig avfallsgrop, tillkommen genom en successiv igenfyllning.

A1030 Mörkfärgning?

x235 y798, S1067

På krönet av den blockrika landtungan på impedimentet med röjningssten. Anläggningen syns på ytan som en sotig mörkfärgning 0,40x0,58 m i diam. Rikligt med skärvsten förekommer på anläggningsytan, där det också framkom en krukskärva (F1011) på östra sidan. Mörkfärgningen ligger i ett kulturlager med skärvsten.

A1041 Störning

x236 y797, S1067

Anläggningen ligger direkt under torven och hade även röjningssten ovanpå ytan samt är belägen söder om avfallsgropen A855. Störningen var avlång och 0,90x1,40 m stor men ej helt framtagen i väster. Den syntes som en mörkare moränfläck med några skärvstenar i samt med fynd av obrända ben och sentida järnskrot. Anläggningen överlagrade den södra kanten av A855.

Schakt 1067

x225 y800

Det är upptaget på krönet av landtungans södra del bland stenblocken och röjningstenen. Schaktet är kraftigt oregelbundet och varierade i längd mellan 15 och 8 m samt i bredd mellan 2 och 4 m. I söder drogs ett 4 m l schakt från detta och ner till höjdtungans nederkant mot sydsydost. På kullens krön var det ett torvskikt ca 0,15 m tj som bestod av grå lerig mylla (se lager 694). Direkt under torven och röjningsstenen ligger flera anläggningar bestående av en avfallsgrop, en mörkfärgning och en störning som låg i gul lerblandad morän.

Schakt 1111

x269 y797

Schaktet är draget mot nordväst rakt ut från ett av de stora blocken som ligger på ett litet höjdrön i marktungans norra del. Det är ca 7,5 m l och 2 m br. Marken lutar mot väster. Överst ligger röjningssten uppkastade intill blocken. Dessa täcks delvis av ett 0,30 m tj torvskikt. Under detta finns ett mörkare 0,20 m tj lerigt myllskikt med inslag av skärvstenar som vilar på grå morän (se lager 694). I schaktet mot nordväst samma undre skikt med svartfärgade skärvstenar och små bitar bränd lera i (ruta G1223). Längst i nordväst är marken störd av bortschaktning och annan påförd fyllning.

Schakt 1141

x288 y800

Schaktet togs upp i ladugårdsgrundens utbyggnad som ligger i sydsluttning väster om berget. Schaktet var 3,5x3 m och 0,60 m djupt. Grunden var uppbyggd av ett lager av grov sten med mylla och mindre stenar mellan dessa tillsammans med diverse skräp. Grunden vilade på brun dunglera.

Schakt 1145

x272 y801

Schaktet ligger i norra delen av moräntungan i dess västsluttning. Schaktet är orienterat i öst – väst och 8 m l. Under torven ett lerlager (se lager 694) med små bitar bränd lera, som är 0,15 m tj i öster och blir 0,35 m tj i väster där det är avklippt av en 0,15 – 0,0 m tj störning av grus som börjar i västra änden och delvis ligger ovanpå lerlagret i väster. Under leran börjar mörkgrå lerig morän med djupt liggande 0,10 – 0,60 m st stenar.

A1149 Mörkfärgning

x271 y808, S1145

0,35 m under torvytan och under ett 0,15 m tj svagt ljusare lerlager under det mörkgråa 0,20 m tj torvskiktet. I botten är det mörkgrå morän där mörkfärgningen ligger. Denna syntes som en svagt sotfärgad mörkgrå fläck 0,40x0,70 m st. I ytan några enstaka skärviga stenar. I och utanför anläggningen i moränen finns små bitar bränd lera och kolsplitter.

Schakt 1165

x298 y811

Schaktet är draget utmed västra sidan av det stora bergets kant norr om det övriga undersökningsområdet. Berget sluttar nästan lodrätt där och marken sluttar svagt mot söder. Schaktet är 6 m l och orienterat i nord – syd. Direkt under torven börjar brun lera.

Schakt 1169

x317 y816

Schaktet drogs i en marksänka i sydsluttning strax väster om det stora berget norr om den centrala delen av undersökningsområdet. Schaktet är draget i östnordöst – västsydväst inom en 5 m l sträcka. Bergssidan i öster är lodrät. Berget är eldskadat på grund av tillmakning. Marksänkan är delvis stenfylld och med ytvatten i håligheter mellan stenarna. Under finns ett tunt mörkgrått förnaskikt ovanpå brun lera.

Schakt 1173

x253 y826

Från utredning.

Schakt 1177

x253 y 839

Schaktet var 10 m l och i norr 4 m br. Ett ojämnt schakt draget uppför en brant sydsluttning förbi östra sidan om ett stort block där härden A1189 ligger. Från blocket mot östsydöst går en rad av meterstora stenar, varav en är 0,90x0,60 m stor och 1,25 m hög och verkar rest. Söder om blockraden sluttar marken kraftigt mot söder ner till ett grusigt markparti som verkar vara resterna av en gammal väg som ligger direkt på dungleran. Norr om stenraden vidtar morän.

A1189 Härd?

x263 y840, S1177

Direkt under torven 0,15 m dj utmed östra sidan av ett stort block. Den är anlagd i den gula bottenleran. Anläggningen är halvrund, 0,40x0,50 m st med en rak kant intill blocket. I ytan ligger ca 10 skärviga och skörbrända tätt ansamlade stenar och bredvid dessa i öster i anläggningen sotfläckar. Kolsplitter i hela härden.

G1223 Ruta

x265 y801, S1111

Se beskrivning i schakt 1111 och A694.

Bilaga 2. Fyndtabell

Fyndkat	Fnr	Material	Sakord	Vikt	Antal	Fragment	Fyndstatus	x	y	z
Obränt ben	F1	Ben	Tand	1	1	Komplett	–	6474247,6	1485826,61	39,1
Kvarts	F2	Kvarts	Avslag	2	1	Fragment	–	6474238,72	1485796,67	39,559
Bränd lera	F3	Bränd lera	Ungsvägg	3	1	Fragment	–	6474226,41	1485826,94	38,488
Obränt ben	F4	Ben	Avfall	2	3	Fragment	–	6474226,41	1485826,94	38,488
Kvarts	F5	Kvarts	Avslag	10	4	Intakt	–	6474252,7	1485831,11	39,484
Keramik	F6	Keramik	Kärl	20	1	Fragment	–	6474239,01	1485797,16	39,54
Keramik	F7	Keramik	Kärl	15	1	Fragment	–	6474235,57	1485798,89	39,479
Keramik	F8	Keramik	Kärl	30	5	Fragment	–	6474247,25	1485827,91	39,009
Bränd lera	F9	Bränd lera	Vävtyngd	10	1	Fragment	–	6474241,47	1485816,95	39,222
Keramik	F10	Keramik	Kärl	10	1	Fragment	–	6474241,47	1485816,95	39,222
Järn	F11	Järn	Brodd	10	1	Defekt	Kastad	6474238,54	1485797,31	39,556
Järn	F12	Järn	Borrblad	20	1	Defekt	Kastad	6474238,54	1485797,31	39,556
Obränt ben	F13	Ben	Avfall	8	1	Fragment	–	6474247,11	1485816,62	39,037
Obränt ben	F17	Ben	Avfall	8	1	Fragment	–	6474247,11	1485816,62	39,037
Obränt ben	F18	Ben	Tand	10	1	Fragment	–	6474248,45	1485827,33	39,13
Bränt ben	F19	Ben	Avfall	1	2	Fragment	–	6474250,62	1485819,37	39,252
Obränt ben	F20	Ben	Avfall	12	30	Fragment	–	6474243,66	1485838,65	38,718
Obränt ben	F21	Ben	Avfall	4	2	Fragment	–	6474233,43	1485815,06	38,728
Obränt ben	F22	Ben	Avfall	4	2	Fragment	–	6474233,43	1485815,06	38,728
Obränt ben	F23	Ben	Avfall	11	3	Fragment	–	6474245,37	1485815,92	39,097
Obränt ben	F24	Ben	Avfall	8	1	Fragment	–	6474253,501	1485808,39	39,506
Obränt ben	F25	Ben	Avfall	1	2	Fragment	–	6474231,18	1485815,62	38,714
Obränt ben	F26	Ben	Avfall	1	1	Fragment	–	6474247,03	1485832,24	38,97
Obränt ben	F27	Ben	Avfall	18	4	Fragment	–	6474247,26	1485827,77	39,015
Obränt ben	F28	Ben	Avfall	12	2	Fragment	–	6474249,78	1485820,75	39,222
Obränt ben	F29	Ben	Avfall	5	3	Fragment	–	6474246,58	1485829,45	39,029
Obränt ben	F30	Ben	Avfall	283	15	Fragment	–	6474239,16	1485797,64	39,595
Obränt ben	F31	Ben	Avfall	298	35	Fragment	–	6474239,14	1485797,28	39,569

Bilaga 3. Naturvetenskapliga analyser

Fosfatprover

Två serier av fosfatprover togs i de schakt där tydliga ärjskikt låg ovanpå varandra i schakten 520 och 779.

Labnr	P-grad	Spotttest	Provnr	Schakt	Läge
1	78	III	PF 1216	779	Botten
2	137	IV	PF 1217	779	Ärjskikt i botten
3	101	IV	PF 1218	779	Ärjskikt ovanför
4	117	IV	PF 1219	520	Botten
5	208	V	PF 1220	520	Ärjskikt mellan
6	135	IV	PF 1221	520	K-lager botten
7	136	IV	PF 1222	520	Ärjskikt överst

Labnr 4 (PF7) i schakt 520 är taget i markbotten där de flesta anläggningarna är nedgrävda. Ovanpå detta kommer labnr 6 (PF9) i kulturlagret och därefter det mörka lagret med ganska rikligt med ben med labnr 5 (PF8). Detta mellanlager kan tolkas som ett ärjat odlingskikt som fortsätter utanför kulturlagret i sydöst. Labnr 7 (PF10) härstammar från ett ärjskikt som ligger ovanpå och direkt under ploglagret i markytan. I schakt 779 är botten utanför kulturlagret till boplaten som labnr 1 (PF4) kommer ifrån och ärjskiktet ovanför botten med labnr 2 (PF5) verkar vara detsamma som ärjskiktet med labnr 5 i schakt 520. Labnr 3 (PF6) har tillvaratagits i ett ärjskikt direkt under det sentida ploglagret i ytan.

¹⁴C-prover

Prover togs på fyra ställen. Två är hämtade från den delvis undersökta avfallsgropen A855, varav ett hopsamlades i ytan (PK3) och ett (PK11) längre ner i gropen. Avsikten med dessa prov är att få en datering på en avfallsgrop med förhistoriska fynd blandat med obrända ben som i mängd ger ett något yngre intryck och de recenta fynden som ligger på gropytan. Två kolprov har tagits från schakt 520 på två nivåer. Ett (PK1) kommer från kulturlagret i botten på schaktet för att konstatera om dateringen stämmer med boplatsens allmänna utseende av äldre järnålderskaraktär och det andra provet (PK2) har samlats från härden A558 under kulturlagret i avsikt att se om det råder ett avsevärt tidslapp mellan kulturlagret och anläggningarna under.

Analyserna är utförda av Ångströmlaboratoriet, avdelningen för jonfysik, ¹⁴C-Lab vid Uppsala Universitet. Den tekniska ¹⁴C-åldern BP är beräknad med halveringstiden T_{1/2}=5570 år. Här presenteras 1 sigma med 68,2% säkerhet och 2 sigma med 95,4% säkerhet. I diskussionen har 2 sigma använts. Ua betecknar laboratoriets provserienummer.

¹⁴C-analysen gav följande resultat:

Analysnr	Provnr	Anläggningsnr	Typ	BP-ålder	1 sigma	2 sigma
Ua 25914	PK 1 (666)	A694	Kulturlager	1690 ± 55	260 – 300 AD	230 – 540 AD
Ua 25915	PK 2 (1164)	A558	Härd	1985 ± 55	50BC – 80AD	160BC – 140AD
Ua 25916	PK 11 (1214)	A855	Avfallsgrop	1675 ± 65	250 – 440AD	220 – 540 AD

Härden i markbotten visar med andra ord på förromersk järnålder, möjligen början på äldre romersk järnålder, medan avfallsgropen på moräntungan och kulturlagret tillhör yngre romersk järnålder – folkvandringstid.

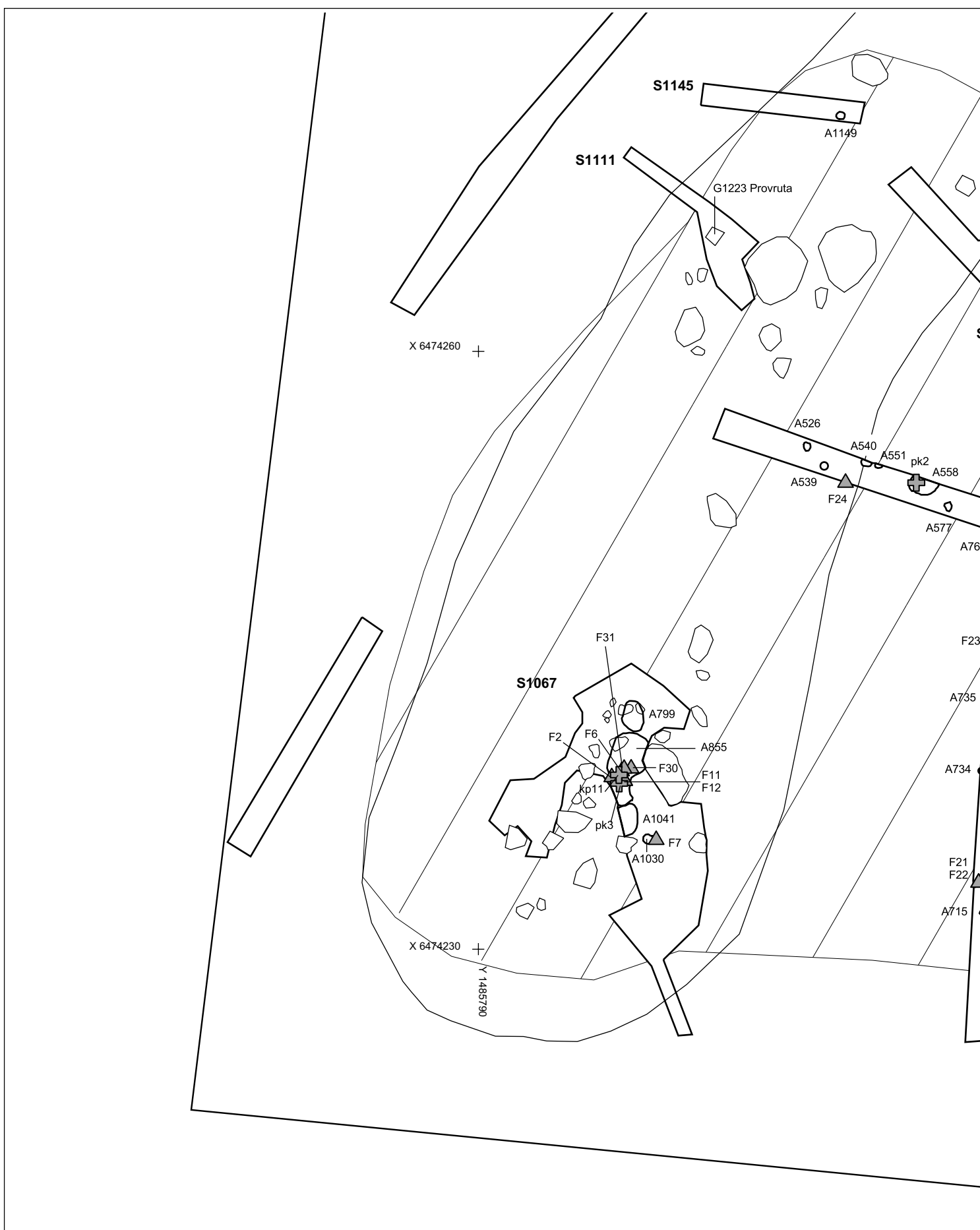

Fig 4. Undersökningsplan över den centrala delen av boplatzen. Kulturlagret, anläggningarnas, fyndens och provernas lägen är markerade kring den blockrika landtu